

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 596/2016-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. septembra 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou [REDACTED], a sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátkou [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietrahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 18 D 289/2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosti [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnené.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. júna 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 18 D 289/2013.

2. Ústavnému súdu bola 10. júna 2010 zároveň doručená po formálnej aj obsahovej stránke takmer celkom identická sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorej bola pridelená sp. zn. Rvp 7336/2010 a ktorou sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ústavy, ako aj práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu taktiež postupom Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 D 289/2013 (ďalej aj „napadnuté konanie okresného súdu“) (sťažnosti bola pridelená sp. zn. Rvp 7336/2010).

3. Ústavný súd uznesením č. k. PLS. ÚS 9/2016-7 z 29. júna 2016 v záujme hospodárnosti konania spojil obe veci (sp. zn. Rvp 7333/2016 a sp. zn. Rvp 7336/2016) na spoločné konanie z dôvodu ich skutkovej súvislosti.

4. Sťažovateľ a sťažovateľka (ďalej aj „sťažovatelia“) v sťažnostiach okrem iného uviedli, že [REDAKOVANÉ] zomrela p. [REDAKOVANÉ]. Nebohá poručiťka zomrela

slobodná a bezdetná, pričom zanechala pre prípad svojej smrti závet z 8. novembra 2010, ktorým za dedičov všetkého svojho majetku určila dvoch závetných dedičov rovným dielom, ktorými boli obaja sťažovatelia, t. j. [REDACTED] a [REDACTED].

Sťažovatelia v sťažnostiach ďalej uviedli:

„Okresný súd Martin z úradnej povinnosti začal po nebohej poručiťke dedičské konanie pod sp. zn. 18 D 289/2013, pričom vec do dnešného dňa nebola právoplatne ukončená a rozhodnutá. Vo veci boli doteraz zrealizované tri pojednávania v dňoch 11.11.2013, 13.05.2014 a 16.12.2015. ...

Podľa právneho názoru sťažovateľa (sťažovateľky) základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť v konaní taký procesný postup, ktorý čo najskôr vedie k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania a k vydaniu rozhodnutia vo veci. Táto povinnosť všeobecnému súdu vyplýva z ust. § 6 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého v konaní postupuje súd v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná. Podľa ust. § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Podľa ust. § 117 Občianskeho súdneho poriadku predseda senátu alebo samosudca robí vhodné opatrenia, aby zabezpečil splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Podľa ust. § 175s ods. 1 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku prejednanie dedičstva je skončené vydaním osvedčenia o dedičstve za podmienok uvedených v § 175zca. V dedičskej veci sp. zn. 18D 289/2013 Okresný súd Martin podľa presvedčenia sťažovateľa (sťažovateľky) postupuje v rozpore s vyššie uvedenými zákonnými ustanoveniami.

Prvé pojednávanie v dedičskej veci bolo určené na 11.11.2013. Pred pojednávaním v rozpore s ust. § 175m Občianskeho súdneho poriadku nebol vykonaný súpis aktív a pasív dedičstva, s ktorým mali účastníci dedičského konania právo byť oboznámení. Výsledkom pojednávania bolo vydanie osvedčenia o dedičstve. Po oboznámení sa s rozsahom uvedených aktív sťažovateľ (sťažovateľka) ako aj druhý dedič... požiadali okresný súd dňa 26.11.2013 o pokračovanie v konaní o dedičstve, pričom dedičia zhodne navrhli, aby okresný súd rozhodol o celom majetku nebohej poručiťky v jednom dedičskom rozhodnutí.

... Vo vydanom osvedčení absentovalo okrem nehnuteľného majetku aj iné majetkové právo – reštitučný nárok... Okresný súd bol podľa právneho názoru sťažovateľa (sťažovateľky) povinný riadnym spôsobom zistiť celý rozsah aktív dedičstva po nebohej poručiťke. Napriek tomu, že obaja závetní dedičia namietali neúplnosť zistených aktív dedičstva, na ďalšom pojednávaní dňa 13.05.2014 potrebné podklady na riadne prejednanie veci opätovne v súdnom spise absentovali... Ďalšie pojednávanie bolo vytýčené na deň 16.12.2015, t. j. po 19 mesiacoch nečinnosti okresného súdu... K rozhodnutiu veci opätovne nedošlo...“

Postup okresného súdu sťažovateľa považujú za neštandardný a rozporný s právom účastníka konania na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v primeranej lehote, keďže ani 37 mesiacov po smrti poručiťky okresný súd nie je schopný vydať vo veci riadne rozhodnutie. Sťažovatelia tvrdia, že ako účastníci základného dedičského konania ako nesporového konania nemali nijakú reálnu možnosť po právnej stránke ovplyvniť kvalitu vykonávaných úkonov zo strany okresného súdu a zároveň ich časové rozvrhnutie, a zároveň vyjadrili nespokojnosť, že aj napriek tomu, že 11. novembra 2013 zaplatili poplatok za prejednanie dedičstva, ani viac ako po 37 mesiacoch od úmrtia poručiťky nemôžu svojím majetkom disponovať a nemôžu ho pokojne užívať.

5. Na základe uvedených skutočností sťažovatelia vo svojich sťažnostiach navrhli, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Okresný súd Martin v dedičskom konaní vedenom pod sp. zn.: 18 D 289/2013 porušil základné právo sťažovateľa [redacted] (aj [redacted], pozn.)... na súdnu a inú právnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý proces podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základné právo vlastníť majetok podľa článku 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s právom pokojne užívať svoj majetok podľa článku 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Martin v dedičskom konaní vedenom pod sp. zn.: 18 D 289/2013 Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby konal bez zbytočných prietahov.

3. [REDAKOVANÉ] (aj [REDAKOVANÉ], pozn.) priznáva Ústavný súd SR primerané finančné zadosťučinenie vo výške 6.000 EUR..., ktoré je Okresný súd Martin povinný vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. [REDAKOVANÉ] (aj [REDAKOVANÉ], pozn.) Ústavný súd SR priznáva právo na náhradu trov konania pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia vo výške 303,16 EUR..., ktoré je Okresný súd Martin povinný uhradiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu...“

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

8. O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody,

reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie. Ústavný súd môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenejšej pochybnosti javí ako neopodstatnený (napr. III. ÚS 199/02).

9. O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti smerujúcej proti zbytočným priet'ahom v súdnom konaní ide predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktorý vylučuje, aby ten orgán (okresný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (III. ÚS 263/03, IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, III. ÚS 342/08).

10. Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcejmu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

III.

K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj základného práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 18 D 289/2013

11. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno

vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97), a preto ich namietané porušenie možno posudzovať spoločne.

12. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02).

13. Ústavný súd zo zapožičaného súdneho spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 18 D 289/2013 zistil pre rozhodnutie vo veci tieto rozhodujúce skutočnosti:

Na základe oznámenia o úmrtí nebohej [REDAKOVANÉ] (zomrelej [REDAKOVANÉ]) doručeného okresnému súdu 2. mája 2013 sa začalo pred okresným súdom konanie v dedičskej veci pod pridelenou sp. zn. 18 D 289/2013. Okresný súd podľa § 38 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku platného a účinného do 30. júna 2016 (ďalej len „OSP“) 10. mája 2013 poveril notára [REDAKOVANÉ], aby ako súdny komisár vykonal potrebné úkony vo veci prejednávania dedičstva po poručiťovi [REDAKOVANÉ]. Poverený súdny komisár vykonával úkony v dedičskej veci a na deň 13. jún 2016 nariadil termín pojednávania vo veci. Sťažovateľka prevzala predvolanie na predmetné pojednávanie 28. mája 2016 a sťažovateľ 30. mája 2016.

Podaniami z 5. mája 2016 adresovanými okresnému súdu sťažovatelia namietali prietahy v napadnutom konaní.

Dňa 10. júna 2016 bola ústavnému súdu doručená sťažnosť sťažovateľa, ako aj sťažnosť sťažovateľky, v ktorej sťažovatelia namietali aj porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

Zo spisu okresného súdu sp. zn. 18 D 289/2013 vyplýva, že 6. júla 2016 bolo vo veci vydané osvedčenie o dedičstve, a keďže žiadny z účastníkov konania nežiadal o pokračovanie v konaní o dedičstve, toto osvedčenie nadobudlo 22. júla 2016 právoplatnosť a účinky právoplatného uznesenia o dedičstve.

14. Ústavný súd po zhodnotení priebehu napadnutého konania konštatuje, že bolo zdĺhavé a taktiež postihnuté nečinnosťou, no na druhej strane nesúhlasí s tvrdením sťažovateľov, že ako účastníci dedičského konania nemali nijakú reálnu možnosť ovplyvniť kvalitu vykonávaných úkonov zo strany okresného súdu, resp. súdneho komisára a zastáva názor, že sťažovatelia mali k dispozícii právne prostriedky nápravy, len ich riadne a včas neuplatnili.

15. V súvislosti s uvedeným ústavný súd poukazuje na to, že podľa § 38 ods. 1 OSP súd poverí notára, aby ako súdny komisár prerokoval dedičstvo, a v prípadoch, keď sú splnené podmienky uvedené v § 175zca, vydal osvedčenie o dedičstve. Poverenie môže súd dodatočne meniť. Poverenie a zmena poverenia sú voči súdnemu komisárovi účinné, len čo mu ich súd oznámil. Z uvedeného ustanovenia vyplýva, že súd môže notárovi odňať poverenie. Podmienky, za ktorých súd môže odňať poverenie, sú obsiahnuté v § 175zb OSP.

16. Podľa § 175zb OSP súd môže odňať vec poverenému notárovi, ak napriek predchádzajúcemu upozorneniu spôsobí zbytočné prietahy v súdnom konaní. Súd potom poverí úkonmi v konaní o dedičstve iného notára podľa rozvrhu práce.

17. Návrh na odňatie veci notárovi ako súdnemu komisárovi možno považovať za účinný prostriedok nápravy, pretože na základe tohto odňatia poverenia môže byť poverený úkonmi súdneho komisára iný notár, ak doterajší notár spôsobil v konaní zbytočné prietahy.

18. Ústavný súd poukazuje na to, že pokiaľ sťažovatelia neboli spokojní s priebehom dedičského konania, resp. s vykonávaním úkonov zo strany povereného súdneho komisára, mali možnosť navrhnúť súdu odňatie veci poverenému notárovi a vykonávaním úkonov v tejto dedičskej veci poveriť iného notára ako súdneho komisára. Z obsahu predloženého súdneho spisu ani zo sťažností a k nim pripojených príloh nevyplýva, že by sa sťažovatelia v zmysle § 175zb OSP na okresnom súde odňatia poverenia konajúceho notára [REDACTED] dožadovali alebo že by sa podľa zákona č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej

činnosti v znení neskorších predpisov sťažovali na jeho postup na Notárskej komore Slovenskej republiky.

19. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia nepostupovali v súlade s právnou zásadou „vigilantibus iura scripta sunt“ (právo patrí bdelym, t. j. tým, ktorí sa o svoje veci starajú), vyjadrujúcou zodpovednosť účastníka konania za využitie prostriedkov ochrany individuálnych hmotných, ako aj procesných práv.

20. Ústavný súd pri posudzovaní veci nemohol tiež prehliadnuť, že sťažovatelia nevyčkali na uskutočnenie pojednávania nariadeného súdnou komisárkou, a 10. júna 2016 podali ústavnému súdu sťažnosť. Sťažnosť ústavnému súdu teda podali v čase, keď už mali z doručeného predvolania, ktoré prevzali 28. a 30. mája 2016, vedomosť o pojednávaní nariadenom súdnym komisárom na 13. jún 2016, na ktorom malo dôjsť k vyporiadaniu dedičstva dohodou, avšak vzhľadom na neprítomnosť jedného z dedičov k tejto dohode o vyporiadaní nebolo možné pristúpiť a pojednávanie muselo byť odročené na 6. júl 2016. Na tomto následnom pojednávaní 6. júla 2016 k schváleniu dohody o vyporiadaní dedičstva došlo vydaním osvedčenia o dedičstve, ktoré 22. júla 2016 nadobudlo účinky právoplatného uznesenia o dedičstve. Poukazujúc na tieto okolnosti ústavný súd sťažnosť sťažovateľov podanú ústavnému súdu vyhodnotil ako účelovú.

21. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti a vzhľadom na to, že pri predbežnom prerokovaní sťažnosti bola už právna neistota sťažovateľov odstránená, a teda k porušovaniu označených práv už nemohlo dochádzať, ústavný súd sťažnosť odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľov na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ich základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ich práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 18 D 289/2013

22. Pokiaľ sťažovatelia v sťažnostiach namietali aj porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ich základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ich práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a ich práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ústavný súd konštatuje, že samotní sťažovatelia vo svojich sťažnostiach neuviedli žiadnu argumentáciu v súvislosti s namietaným porušením týchto práv označených len v petite ich sťažností, preto ústavný súd vyhodnotil ich sťažnosti aj v tejto časti ako zjavne neopodstatnené.

23. Vzhľadom na uvedené ústavný súd odmietol sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu ich zjavnej neopodstatnenosti.

24. Keďže sťažnosti boli odmietnuté, ústavný súd sa už ďalšími návrhmi sťažovateľov na ochranu ústavnosti v nich uplatnenými nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. septembra 2016